

פ ר ט י כ ל מט. י א / 2

מישיבת ועדת השרותים הצבוריים
ביום ג', כז' שבט תש"י (14.2.1950)

נוכחים חברי הועדה:
א. רקנטי - היו"ד
ח. למדן
ח. כהן סגורי
א. פרמינגר
ד. נצר
י. גיל
א. הכרמלי
י. לם
ח. דרורי

מוזמנים:
ד"ר לבונטין - מטעם מגן דוד אדום
ד"ר קוט - "
ד"ר ניסל - "
צ. גולדמן - "
מר ויינס - משרד המשפטים
ד"ר מאיר - הבריאות
ד"ר הייליצ'ר - "

הישיבה נפתחה בשעה 08.30

ד"ר הייליצ'ר: אם אין לחברי הועדה שאלות מיוחדות, אני מוכן לתת סקירה קצרה על הבעיה של חוק מגן דוד אדום, כפי שהיא התעוררה עם התרגנות משרד הבריאות. בשעתו היינו מעוניינים להעביר את חוק מגן דוד אדום בקצב די מהיר, כדי שתוגש פנייה לצלב האדום הבין-לאומי לקבל את מדינתנו כחברה בארגון זה. היה זה בתחילת שנת 1949. בערך באותו זמן התכנסה בגנבה ועידת הדיפלומטים, בה נדונו שאלות חשובות מאד וביניהן גם שאלת מגן דוד אדום והסמל שלו. היה כדאי שבישיבות הועדה ישתתף גם מישהו ממשרד החוץ אשר היה נוכח בוועידת גנבה.

ח. למדן: על עצם הכניסה לארגון זה החליט מבחינה פרינציפיונית משרד החוץ?

ד"ר הייליצ'ר: כן. הוא היה מעוניין בכך מתוך סיבות שונות. הועידה בגנבה התקיימה בחודש אפריל אשתקד. אנו היינו מעוניינים שהחוק יעבור עוד בחודש מרץ. הצעת החוק הועברה לעבוד במשרד המשפטים והוצעה רק כעת לדיון.

א. פרמינגר: אני מציע שנגש לדיון בחוק, סעיף סעיף;

אם בזמן הדיון תתעוררנה אלות, יוכלו היועצים המשפטיים לבאר לנו אותן.

ח. למדן:

בקריאה הראשונה של החוק הזה, התעוררה

שאלה בעלת אופי עקרוני. אם כי עדיין לא

קבעתי עמדה בענין זה, הייתי רוצה לשמוע הסבר עליה. השאלה הועלתה בצורה

כזו: אם אנכון הדבר שמדינת ישראל תשלב בארגון הצלב האדום הבין-לאומי

טאחר שטרבו להכיר בסימן שלנו, בה בשעה שמכירים בסימנים אחרים. אינני יודעת

אם שאלה זו בוגעת ליועצים המשפטיים או למשרד הבריאות, אך הייתי רוצה לשמוע

את דעתם ואת דעת הרופאים היושבים כאן.

ד"ר הייליצ'ר:

אעיר בקשר לכך כמה הערות אחרי כן.

י. ויינס:

אינני רוצה להכנס עתה לכל בעיה פוליטית.

ברצוני לזכור רק את המשמעות המפשטית שתהיה

לחוק זה הן בתוך המדינה והן מחוצה לה.

מנקודת ראות משפטית, בין אם נהיה חכרים בארגון

הבין-לאומי של הצלב האדום ובין אם לא, נחוץ חוק כזה כשלעצמו לשם ארגון

גוף כזה כפי שהוא מגן שוד אדום. לזה למותר הוא לספור על ערכו, כי אני נושב

שאה זאת כל אחד יודע. ארגון זה מטלא תפקידים הקשורים בפעולותיו של הצבא,

כשרות עזר לו - והמלחמה שהיתה לנו הוכיחה את מידת יעילותו. עד עתה נעשו כל

פעולותיו אלה של מגן דוד אדום מתוך הסכם הדדי בינו לבין הצבא. מצב זה נוצר

בעקב הצרכים של הקמת המדינה. כיום אנו צריכים לדאוג שלמגן דוד אדום יהיה

מעמד מיוחד במדינה מבחינה משפטית, וחוק זה בא כדי להבטיח לו מעמד זה.

ראשית כל הוא קובע (הט) הם תפקידיו העקריים של ארגון זה, מה הם הקשרים בינו

לבין הצבא וכד'; שנית, הוא קובע את הגנת הסמל של מגן דוד אדום. דבר זה נחוץ לנו,

בין אם אנחנו חברים בארגון הבין-לאומי, ובין אם לא. דבר שלישי הוא, שנודע

לי מתוך דיון עם באי כח הארגון הזה כי היו לו קשיים עם מתחרים. אם מתחרים

לשם שמיים, יכול הדבר לעזור - אך התחרות אינה נעשית תמיד לשם שמיים, ואינה

מרבה חכמה ותורה. אם כן, רצוי שיקבע כי שרות העזר לצבא נמסר רק לגוף אחד.

ד"ר מאיר:

למי אתה קורא "מתחרים"?

י. ויינס:

אני מניח שנציגי מגן דוד אדום יעמדו על כך.

מבחינה טכנית קשורות כמה הוראות בחוק זה אל

הוראות שבאמנות גנבה. מבחינה משפטית מבוסס דבר זה משתי בחינות: ראשית -

י. ריינס:

לא נכנס עתה לזכור אם אנו חברים ששם מלאים או לא, אך עובדה היא שקבלנו כבר עלינו בעבר למעשה את החובות ואת הזכויות המוטלות על ידי אמנות ג'נבה. באמנות אלה מוזכר תמיד גוף המשמש כבא-כוח במקרים ידועים. אם כן, עלינו לקבוע בחוק של המדינה כי גוף זה יהיה מגן דוד אדום. שנית, עלינו לקבוע את החוקים במדינה מתוך ראית ההתפתחות העלולה לבא. התפתחות משוערת זו-היא, שיכירו בסמל שלנו כסמל שווה זכויות.

ייתכן שנחליט כאן כי מגן דוד אדום צריך

להצטרף לארגון הבין-לאומי בכל התנאים, או לא בכל התנאים, ועלינו לדאוג לכך שתהיה לו האפשרות לעשות זאת. מצד אחד קובע חוק זה את מעמד מגן דוד אדום כאילו לא היו קיימות כלל אמנות ג'נבה ולא היה קיים ארגון בין-לאומי, ומצד שני הוא קובע הוראות המכוונות להכשרת מכשיר זה לקראת הרגע בו יהיה דבר הצטרפותו אקטואלי.

חוק זה עוכב במידה מסוימת במשרד המשפטים,

היות ונתעוררה שאלה בנוגע ליחסנו אל הסמנים השונים של הצלב האדום. בתחילה היתה כוונה ברורה שלא להכניס לחוק זה שום הערה בדבר שאר הסמלים של הצלב האדום ועל הגנתם. אולם, יש לנו ירושה מאת המנדט, ובה מופיע חוק קולוניאלי בריטי שלפיו היה הנציב העליון רשאי, על ידי הכרזה בעתון, לקבוע שחוק אנגלי מסוים יחול גם בא"י. הנציב העליון פרסם הכרזה כזו ביחס לצלב האדום המחייב אותנו גם כיום על ידי חוק בריטי קולוניאלי, הנותן לצלב האדום, ורק לו, מעמד והגנה מיוחדת במידה יתרה, אולי, אפילו מן הנדרש על ידי הצלב האדום עצמו.

מצד אחד, אין אנו מעוניינים לתת לצלב האדום

אותו מעמד שאנו רוצים לתת למישהו אחר; מצד שני אנו, הנלחמים להכרת יתר הסמלים מעוניינים להפגין כי לגבינו שווים כל יתר הסמלים, כגון הסהר, הארי וכד'. על כן, אחר דיון ושקולים שונים, הכנסנו סעיפים מועטים, עליהם אדבר כשנגיע לדון בהם.

ד"ר קוט: כאשר הוחלט על הסמל של הצלב האדום, לא

היתה בכך הכוונה שהוא ישמש כסמל דתי.

סמן זה נקבע כאות הוקרה למדינת שוויצריה אשר העלתה את רעיון המפעל,

ואשר דגלה הלאומי הוא צלב לבן על רקע אדום. אחרי כן הפך הסמל הזה

לסמל דתי, ועובדה היא שהמוסלמים קבעו להם לסמל את חצי הסהר, והפרסים -

את הארי ואת השמש. ברית המועצות הנהיגה בארצה הן את הצלב האדום

ד"ר קוט:

והן את חצי הסדר האדום, בהתחשב עם הדתות השונות של אוכלוסייתה. דוגמאות אלה מוכיחות כי הסמל שהיה לכתחילה באוטראלי, הפך במשך הסמן לסמל לאומי או דתי, ועל כן לא מתקבל על הדעת שהצלב האדום יסמל גם את התנועה שלנו. סמל מגן דוד אדום הוכר למעשה בארץ גם על

ידי השלטונות המנדטוריים ובזמן המלחמה גם על ידי הארצות הסמוכות שלחטו בגדנו. למעשה מתנוסס סמל מגן דוד אדום על כל האמבולנסים של הצבא. כן השתמשו בו גם בשעת החלפת השבויים. ברור כי יש צורך לחזק את מעמדו של סמלנו זה גם מבחינה בין-לאומית. לדעתי היה כדאי להכניס סעיף בקשר להכרת סמל מגן דוד אדום כסמל המגן על הגשת העזרה הרפואית, גם בחוץ שבינת הנשק או חוץ השלום אשר נחתמו או יוחתמו בקרוב בינינו לבין הארצות הסמוכות לנו. ביחס להכרת שאר המדינות החתומות על אמנות ג'נבה, הריני חושב כי יהיה זה תהליך ממושך יותר, אם כי עלינו להלחם לכך ולזכור שקול אחד בלבד הכריע לדחית בקשתנו האחרונה.

י. לם: אני מציע כי לפני שנגש לדיון בחוק עצמו, נזמין את ד"ר קצנלסון אשר, כפי הידוע לי, השתתף במשא ומתן בגנבה וגם עזר בעיבוד החוק המוגש לנו עתה. אני חושב שכדאי היה לשמוע מפיו אלו נמוקים גרמו לדחית פנייתנו.

ד"ר הייליצ'ר: עלי להעיר כי ד"ר קצנלסון לא השתתף בוועידת

הדפלומטים בג'נבה. בוועידה זו השתתף רק נציג משרד החוץ, ונציג משרד הבריאות ומשרד הכסחון.

היו"ר א. רקנטי: אני רואה כי יש צורך להזמין את נציג משרד החוץ.

א. פרטינגר: עדיין לא התעוררו שאלות אשר תצדקנה את הדבר; אם תתעוררנה שאלות אשר נציגי משרד הבריאות ומשרד המפשטים הנוכחים כאן לא יוכלו להשיב עליהן, נוכל לעשות זאת.

י. גיל: עלי לומר כי גם לדעתי היה כדאי לשמוע

י. גיל:

את דברי הד"ר קצנלסון, אך רק בנוגע לשני סעיפים, עליהם היה דיון מיוחד גם בכנסת בשעת הקריאה הראשונה. על כן אני מציע לחלק את הדיון הזה לשני חלקים: ראשית כל נוכל לדון בכל יתר סעיפי החוק, הנוגעים להסדרים פנימיים; בחלק השני, כלומר באותם שני הסעיפים שהזכרתי, נדון לאחר שנשמע את דברי ד"ר קצנלסון.

היו"ר א. רקנטי: אני חושב שהצעת זו מתקבלת.

י. ויינס: אוכל לתת סקירה קצרה על מה שארע בוועידה שנתקיימה בג'נבה, על סמך החומר שהוגש לנו על ידי הנציגים שחשתתפו באותה ועידה ואשר בהסתמך עליו עובדו שני הסעיפים בחוק.

לאמנות ג'נבה היו נוסחאות שונות עד כה. האמנה הראשונה הוצאה בשנת 1864; השנייה בשנת 1906 והשלישית בשנת 1929. על אמנה שלישית זו חתמנו גם אנחנו, ועל כן אין מעמדנו חופשי לגמרי והננו חייבים בהתחייבויות מסוימות. מלבד^{לי} סופיע באמנות אלה סעיף הקובע שכל מדינה אשר חתמה על אחת מהוצאות האמנה, מהווה מסילא צד, ועל המצטרפים החדשים להתחשב בה. הבעיה קיימת לגבי האמנה לפי הנוסח שנקבע לה בשנת 1949. בין אמנה זו לבין האמנה של שנת 1929 קיימים הבדלים מסוימים. אנו חתמנו על זו האחרונה חתימה ראשונה ודבר זה יובא בודאי לאשור הכנסת, - בהסתייגות לגבי כל הסעיפים הנוגעים לסמל. עלי לציין כי עד לנוסח חדש זה, לא הוכרו גם יתר הסמלים - כגון הסהר האדום, אָאו הארי האדום - על ידי הצלב האדום הבין-לאומי. הארצות המשתמשות בסמלים אלה הכירו בהם מקודם למעשה ונהגו בהתאם לכך. כך שרק בנוסח של אשתקד נוסף על הסעיף הקובע את זכויות הסמל של הצלב האדום ואת ההגנה ממנה הוא נהנה - סעיף-משנה קטן המאשר כי מלבד הצלב האדום עצמו יהנו מזכויות אלה גם סמלים אחרים, כגון הסהר האדום והארי.

הסבה לדחית פנייתנו היתה - כפי שמסתבר מן הדינים והחשובות שהוגשו על ידי שליחינו - העלאת הצעה חדשה לבטול כל הסמלים הקיימים עד כה ובחירת סמל חדש, אחיד. לשם בדיקת אפשרות זו נתמנתה ועדה מיוחדת ומוכּן הדבר שעם מקבלים גשה מעין זו אין נוטים לצרוף חברים המביאים סמלים חדשים.

בשעה שחתמנו חתימה ראשונה חשבנו, כי

אם תתקבל ההצעה לבטל את הסמלים השונים הנהוגים עתה, יהיה דיננו כדין שאר הארצות; במקרה שלא, הרי נוכל ללכת בדרך כה הלכו בעלי הסמלים שהזכרתי קודם ואשר מנסיונם אנו יכולים לראות כי זו היא הדרך היעילה ביותר, כדי להגיע לידי הכרה מהירה.

היור"ר א. רקנטי: ברצוני לשאול מה הן התקלות הנובעות מאי-היותנו מוכרים על ידי הארגון הבין-לאומי.

י. ויינס: מאחר שאנו קובעים כי סמלנו הוא מגן דוד אדום, בכל מקרה שארץ מסוימת רוצה, או צריכה, לבא בקשרים אתנו, היא תפגוש בסמל זה. בכל החושים אותם נכרות בשטח זה, ברור יהיה כי בכל מקום בו מוזכר הסמל, המדובר הוא בסמל מגן דוד אדום.

היור"ר א. רקנטי: אם, למשל, תפרוץ מלחמה בארץ אחרת ואנו נהיה מעוניינים להגיש עזרה לתושביה או לחלק מהם, האם נוכל לעשות זאת בחסות סמלנו?

י. ויינס: לא.

ד"ר לבונטיין: אני חושב כי חוק זה הנו הכרחי, אם אנו רוצים להתקיים בזכות ולא בחסד. כך ידוע למשל, כי בזמן המלחמה האחרונה שהיתה לנו, לא הוכר סמלנו עדיין על ידי הארצות השכנות, כך שהמצרים, למשל, הפציצו במיוחד את בית החולים העירוני ואת בית הבריאות שטראוס, אף על פי שהתנוסס עליהם סמל מגן דוד אדום. כן הם היו יורים, בהשתמשם בתרוץ זה, על האמבולנסים שלנו. רק הודות להתערבותו שאישית של מנהל הצלב האדום בקהיר, הבטיחו המצרים לכבד מכאן ואילך את הסמל שלנו. אולם, סדורים כאלה הם פרטיים ואינם הולמים מדינה; הם גם אינם בין-לאומיים. לפני שנה וחצי השתתפתי בקונפרנציה

בשטוקהולם ובה הועלתה ההצעה להחליף את כל הסמלים הנהוגים עתה, בסמל אחיד והוא: שדה לבן עם פס אדום. הצעה זו לא נתקבלה באשר רוב הארצות המשתתפות היו מסוצא קטולי, ולא רצו לוותר על הסמל שלהן, מצבנו אז היה קשה מאד, היות וטרם השגנו את הכרת המדינה באופן רשמי בסמל שלנו. יחד עם זאת אמרנו מיד שאם נתקבל לאגודות הצלב האדום הלאומיות, אנו נשתמש רק בסמל של מגן דוד אדום. אם תהיה לנו הכרת המדינה, הדבר יהיה

קל בהגנה. ראשית כל יש להכיר בסמל שלנו כסמל היחיד בארץ, הנהנה מכל הזכויות שישנן לכל אגודה של הצלב האדום, באיזו ארץ ובאיזו מדינה שהיא. אנו חושבים כי אין להכיר בשרה פנים ואופן באיזה סמל שהיא מלבד סמלנו זה מטעמים רבים, וביניהם הטעם המשותף שאנו עובדים תחת סמל זה כבר עשרים שנה.

מענין הדבר שלפני זמן קצר הציע לנו

הצלב האדום האמריקאי להעמיד לרשותנו את האמבולנסים אשר שרתו כאן בזמן המלחמה, ואף הסכים שנשנה את סמל הצלב האדום המתנוסס עליהם, לסמל שלנו. אפשר להסיק מדוגמה זו מסקנה, כי רעיון סמל זה מתחיל להתקבל. על כן אנו חושבים כי מעכשיו ולהבא, יצטרך משרד החוץ שלנו, בעיקר, לנהל מלחמה פוליטית לשם ההכרה הבין-לאומית בנו.

ד. נצר: אני חושבת שלא עומדת כאן כלל השאלה

באם יש לקבוע חוק או לאו. קיימת שאלה

רק לגבי סעיפים מסוימים בחוק זה, ואני חושבת שכדאי היה לשמוע מפי אותם האנשים אשר יסודו מפעל זה ופעלו בו רבות על לידי הבאתו לשלב בו נדרש כבר חוק מיוחד - הערות מעשיות ביחס לסעיפי חוק זה, כדי שנוכל לדון בהם ביתר יעילות.

ד"ר הייליצ'ר: ברצוני להעיר כי בשעה שד"ר קצנלסון

כהן בתפקיד מנהל משרד הבריאות, מונתה

ועדה בין-משרדית, אשר עובדה את החוק הזה בשתוף פעולה מלא עם אגודת מגן דוד אדום.

היו"ר א. רקנטי: אנו נעבור לדיון המפורט בחוק.

א. תבורי: קשה לי לתאר כיצד נדון בסעיפי החוק

בפלנום כה רחב. אני מציע שאנו נמשיך

עתה בוכוח הכללי, אך את עבוד החוק עצמו נמסור לוועדת משנה, כפי שנהוג הדבר בדרך כלל. ועדת המשנה תדאג גם שבסוף החוק יהיה נכון מבחינה יורידית. אם תהיינה הסתיגויות נוכל לדון עליהן כאן, אך אם לא - נוכל לאשר את החוק באופן אוטומטי. בינתיים תוכל הועדה להפגש גם עם ד"ר קצנלסון ועם נציג משרד החוץ.

א. הכרמלי: לדעתי הספיק הדיון שהיה בכנסת בשעת הקריאה הראשונה, וכעת אנו יכולים לבעביר את החומר ישר לעבוד בוועדת המשנה.

ח. למדן: בסוחרו של חוק איננו ענין לשוני גרידא, כי אם שאלה של תוכן, בעיקר. ייתכן כי נחליט עוד על ועדת משנה, אך רק לאחר שנעבור על החוק כאן. בטרם נגש לדיון בסעיפי החוק עצמו, הייתי רוצה לשמוע איזה שנוי חברתי, פנימי, יחול בעקבות חוק זה, באופי האגודה.

ד. בצר: אני חושבת כי הצעת תבורי הקדימה במקצת. יתכן שיהיה לה מקום אחר כך. היות ולפי המקובל לא ישתתפו המוזמנים בשעת הדיון בסעיפים הבודדים, הייתי רוצה לשמוע מהם הסברים על אי אלה שאלות. ראשית, אינני מבינה משום מה מדובר כאן על תפקיד סגן דוד אדום כשרות עזר לצבא בלבד. כלנו יודעים כי מלבד שרות זה, פועל סגן דוד אדום רבות גם בשטח הגשת העזרה הראשונה, חובשות וכד', גם לגבי ציווילים. שנית, מדובר בחוק זה על כך שנשיא האגודה ייבחר על ידי נשיא המדינה; מלבד זאת לא מוזכר כל פרט ביחס לאופן ארגונה הפנימי של האגודה, אופן הבחירות, זכויות החבר וכד'.

ח. כהן מגורי: אני מצטרף להצעה לדון כאן בפרטי החוק. אם יש לנציגי מרד הבריאות או סגן דוד אדום אלו הערות אשר לא נכללו בחוק, יוכלו להעיר על כך כעת, או להגיש לנו את הערותיהם בכתב. הועדה תעיין ביסודיות בכל החומר, ואם נמצא לנחוץ לבחור בוועדת משנה, נעשה זאת.

י. גיל: כדי לחסוך זמן בעבודת הועדה, אני מציע למסור את עבוד החוק לוועדת משנה אשר תבחר מביין חברי הועדה, ואשר אליה יצורפו הד"ר קצנלסון, נציג משרד המשפטים, נציג משרד החוץ ונציג משרד הבריאות.

א. פרמינגר: קיימות רק שתי אפשרויות: האחת היא להעביר

את עבוד החוק לועדת המשנה ואחרי כן, עם ההסתיגויות, ישר לסליאה;
האפשרות השניה היא לרון כאן ביסודיות, וזו גם דעתי.

היות וכפי שאני שומע, לא יהיו נציגי

מגן דוד אדום בוכחים בשעת הדיון, ברצוני להפנות אליהם שאלה. הייתי
רוצה לטעת מה הן הזכויות והחובות של חבר באגודה זוכעת, ומה הם
השנויים שיחולו בקשר לכך עם התקבל חוק זה.

היו"ר א. רקנטי: הייתי מעוניין לדעת אם אי אפשר לחלק חוק

זה לשניים, בהתאם לשני השטחים השונים אותם

הוא בא להסדיר: פעולתו של מגן דוד אדום בפנים המדינה, כארגון וולונטרי,
וקשריו עם הארגון הבין-לאומי של הצלב האדום.

ד"ר לבונטין: ברצוני להשיב להערתה של הגב' נצר. ברצוני

להפנות את תשומת לבך לטעיפי המשנה (ב),

(ג) ו(ד) של סעיף 3: „לקיים שירותי עזרה ראשונה לשירותי אישפוז ארעי
לשעת הדחק. לקיים שירות של אגירת דם, פלסמה, ומוצרי לואי שלהם. למלא
כל תפקיד נוסף שייקבע בתקנון האגודה.”

ד"ר קוט: עלי להעיר כי בכל הארצות מתחילות החוקות

הנוגעות לצלב האדום, באותו הנוסח, כפי

שנוסחו כאן שני הסעיפים הראשונים. מלבד זאת, אי אפשר לומר שתפקידי
האגודה מוגבלים, באשר נאמר „... כל תפקיד נוסף שייקבע בתקנון האגודה.”
עד כה היתה האגודה שלנו אגודה וולונטרית,

בעלת זכויות וחובות בהתאם לכך. כמעט ולא ארעו מקרים שפנו אלינו
מוסדות בבקשה להכנס לפעול בשטח נוסף, כי אם כמעט תמיד פנינו אנו בבקשה
לאפשר לנו זאת.. ראינו תמיד כפגם צבורי את הזמנת האפשרות המוצעת על ידי
אלפי אנשים המאורגנים אצלנו, להשתמש בעזרתם לצרכי עזרה שונים.

בזמנו היינו אנו השרות הרפואי

של ההגנה. אם יתקבל החוק המוצע כאן, אנו נוכרח כשרות עזר לצבא,

והדבר יחייב לא רק אותנו, כי אם גם את הצבא להשתמש בנו. בתוקף חוק

זה, המחייב אותנו לפעול בצבא, נוכל, למשל, לארגן קורסים להדרכה

בעזרה ראשונה בשביל העתודות, אשר כל המגויס לשרות זה, יהיה חייב

לעבור אותם. אנו חושבים זאת להגיוני, שכל איש השורה ידע לשגיש לעצמו

ולחברו את העזרה הראשונה. כן צריך לדעת זאת גם כל איש המשתתף בהגנה

ד"ר קוט:

פסיבית.

חברתנו תשא גם לבוא באופיה הוולונטרי, על ידי

מלוי תפקידים צבוריים במדינה, בתוקף חוק זה. כך למשל, חשבנו כי בעקב הנזקים שנגרמו במחנות, מחובתנו לעזור במידה המקסימלית. אך רק אנו חשבנו כך. אומנם שותפנו באיזו מידה, אך במידה מצומצמת לסדי, לדעתנו. אנו עסקנו בהעברת אנשים וילדים מספר מן המחנות למקומות אחרים, בלבד. כן לא שותפנו באופן רשמי במפעל אוסף הנגדים - אם כי אין זאת אומרת שלא תרמנו למפעל זה עשרות ארגזים אחדות, אותם הצלחנו לאסוף. אנו פעונינים בחקיקת חוק זה, כדי שנהיה שותפים רשמיים במפעלים כגון אלה ולא שותפים נטבליים בלבד.

א

ח. למדן:

שאלתי נכעה מתוך חשש פן יאבד אופיה

הוולונטרי של אגודה זו, שהיה סימנה המובהק,

בהסתמך על העתודות, או כחות ארגוניים אחרים במדינה.

ד"ר לבונטין: אין כל יסוד לחשש מבחינה זו, היות ואנו

רואים דוקא בוולונטריות זו את העיקר.

אולם, יש לזכור כי אין להפריד בין עבודת היום-יום

של האגודה, לבין התפקידים הקשורים ביחסים הבין-לאומיים. עלי לציין

כי בעבוד חוק זה השתתפו כל הצדדים המעוניינים, ואנו חושבים שכלולות

בו כל ההוראות הנחוצות. במקרה שיתברר שהחטרנו דבר מה, נוכל למלא את

החסר על ידי פרסום תקנות.

א. פרמינגר: ברצוני לדעת איזה שנויים יחולו בסטטוס

חבר האגודה על ידי פרסום חוק זה.

ד"ר לבונטין: התקנון החדש יהיה פבוט על התקנון הקיים,

ואין אני/ חושב כי ישונה דבר מה מן האופי

הצבורי והחברתי של העבודה שלנו.

י. ווינס: שאלת אופיין הוולונטרי של אגודות מסין זה

התעוררה גם בחוץ לארץ, ובצדק.

בתקנון של ארגון הצלב האדום הבין לאומי, ובכל

האסנות שנחתמו בקשר לכך, מותנה תנאי מוקדם כי

האגודות הלאומיות של הצלב האדום תשאנה אופי וולונטרי.

י. ווינס:

במדינתנו, כביתר המדינות, תהיה אגודה זו

סוגרת כאגודה בעלת מעמד מיוחד, אשר בעקבותיו

מושלחות עליה חובות מיוחדות לגבי המדינה, ^{וקט} ובין תהיה זכאית להנות מזכויות

מיוחדות. ברור הדבר, כי בגלל החובות המיוחדות אשר על אגודה זו למלא

כלפי המדינה, על הממשלה להטיל פיקוח מסויים על פעולותיה של זו. על כן,

ישתתפו מספר נציגי ממשלה במועצת האגודה ויהוו את הקשר החי בין מנן דוד

אדום לבין הממשלה. אשר לנשיא, עלי לציין כי באמריקה, למשל, נושא נשיא

המדינה גם את תואר נשיא הכבוד של אגודת הצלב האדום.

הרב א. ח. שאג:

כאן מדובר על נשיא מסש, ולא על נשיא כבוד.

י. ווינס:

גם במקרה זה לא נמסרו לנשיא תפקידים מינהלתיים.

תקנון האגודה נקבע על ידי האגודה עצמה, אך שנון

אישור שר הבריאות, המכוון לשמור על אופיה ההתנדבותי של האגודה. התקנון

מתפרט ברשומות ומקבל על ידי כך תוקף של חוק. על ידי פרוצדורה זו ניתנת

לאגודה עמדה של אגודה התנדבותית בעלת תועלת ציבורית, עליה מוטל פיקוח

מסויים מצד הממשלה - כנדרש על ידי האירגון הניין-לאומי.

א. שנובין:

האם נוכל לקבל את התקנון הישן של האגודה,

כדי ליצור לעצמנו תמונה ברורה יותר על ארגונה?

ח. דרורי:

האם גם בשאר המדינות נושאות אגודות אלה אותו אופי

י. ווינס:

בכל הארצות נושאות אגודות הצלב האדום אופי

של אגודה התנדבותית המביאה תועלת למדינה.

בארצות אחדות ספקח על האגודה שר הבריאות בימי שלום, ושר הבטחון בימי

המלחמה. בכל אופן, הרעיון הוא אותו הרעיון.

ד"ר הנזילי צ"ר:

חוק מנן דוד אדום סטטל את המעבר מן המצב של

ישוב מאורגן, למדינה. למעשה הגענו לנקודת

הרוויה מבחינת רוח ההתנדבות שהיתה קיימת במשך כל אותן השנים כתוצאה

מצו פנימי.

איגוד מנן דוד אדום שמש כשרות הרפואי של ההגנה,

וזו הסיבה אשר בגללה זרמו אליו מאות מתנדבים. זה גם נתן לו את הכח הסופרי

להעמיד דרישות ולארגן את חבריו. אולם, חשיבותו של ארגון זה סתייחסת עתה

לא רק לגבי ארץ ישראל בלבד, כי אם גם לגבי כל היהדות הנמצאת בגולה. - כגון

שיגור משלחות וכד'.

אָאַאַאַאַאַ:

ד"ר הייליז'ר:

יחד עם זאת, דורש אירגון הצלב האדום הבית לאומי, שהאגודות הלאומיות תהיינה אוטונומיות.

היו"ר א. רקנטי: אני חושב כי לאחר שמיעת הסברים אלה, עלינו להצביע אם להעביר את הדיון בחוק זה לוועדת משנה, או נדון בו תחילה כאן.

הוחלט: לדון על החוק במליאת הוועדה.

היו"ר א. רקנטי: ביחס לסעיף הראשון של החוק, אנו נשמע את דברי נציג משרד החוץ וד"ר קצנלסון, בטרם נגש לדון בסעיף עצמו. על כן אנו נתחיל את הדיון מן הסעיף השני. (קורא את הסעיף).

י. וריינס: אני מציע במקום המונח „אישיות משפטית“ לקבוע את השם „גוף מאוגד“, באשר מונח זה מגדיר ברורות יותר את כוונת הדבר.

א. הכרסלי: לדעתי אין המונח „גוף מאוגד“ ברור; מלבד זאת, מופיע בכל יתר החוקים המונח „אישיות משפטית“. על כן אני חושב שאין לקבל את הצעת השני.

א. פרמינגר: בשעת דיון על חוק בוועדה אחרת, הודיע היועץ המשפטי של הממשלה כי הוחלט להחליף את המונח „אישיות משפטית“ במונח „גוף מאוגד“, היות ולזה האחרון ניתן מעמד מיוחד בחוק. אי לזאת אני מציע לשנות את הדבר גם בחוק זה.

י. גיל: עלי לציין כי אני מתפלא על שנציגי מנן דוד אדום לא עמדו על העובדה כי בסעיף 2(א) מוכרז על הקמת אגודה, מבלי להזכיר את עבודת מנן דוד אדום הקיימת. אני חשבתי כי בסעיף זה יש לכתוב: האגודה מנן דוד אדום, הקיימת עד עתה בישראל, מתאשרת בזה בשם „מנן דוד אדום“. אם כתוב בחוק „מוקמת“, פירוש הדבר כי עד כה לא היה קיים כל גוף מסין זה ועל כן אני מקיימים אותו עכשו.

י. וריינס: עלי להעיר כי בחוק זה מודגש יפה שאז סאד קיומה של האגודה, כשני מקומות: בסעיף 8(ה), ובתוספת לאותו סעיף. כן רשומות בפסקה ב' הוראות מעבר עד להקמת ממסדות האגודה

י. וויינס:

בהתאם לתקנון. המועצה תהיה מורכבת מנשיא האגודה ו-25 חברים, אשר 9 מהם ימונו ע"י שר הנריאות.

א. הכרמלי: יש צורך לציין כי האיגוד קיים כבר 9 עשרים שנה.

י. וויינס:

אני חושב כי הדבר לא יתכן, היות וע"י כך יתהווה מצב משפטי צא די מעורפל. השם הרשמי של האיגוד הוא "..... בארץ ישראל", אך בתור שכזה אין האיגוד קיים זמן רב. אני חושב כי במציאות אנו מוסרים לאגוד די כבוד והערכה, כך שחטרון כאן אינו מורגש.

הרב א. ח. שאג: ביחס להערת החבר גיל, הייתי מציע שהצעתו תתקבל אם היא אינה קובעת מבחינה תחוקתית. אפשר להזכיר כי האיגוד אשר היה קיים עד כה, סוקם מעתה בשם "סגן דוד אדום לישראל".

לדעתי אין סעיף 2(ד) בא להוסיף, אלא לגרוע,

היות והוא קובע שאגודה תעבוד תחת ביקורת המדינה, או יותר נכון - של מוסדות הממשלה. אם מזכירים את הדבר, די להזכיר בסעיף אחד כי האגודה עומדת תחת פיקוח הממשלה על מוסדותיה ובתוכן בכלל גם מבקר המדינה. אולם, אם אין מסכימים לכך, יש למחוק את הסעיף כולו.

א. פרמינגר: אני רוצה להתנגד להצעת הרב שאג, למחוק את

סעיף משנה (ד). אני חושב כי תפקידי אגודה

סו הם חשובים במידה כה רבה, עד כי מוכרח להיות עליה פיקוח ממשלתי. לדעתי אין זה נובע לאופי ההתנדבותי של האגודה וכן לא למטרות ולסייגים של האמנות הבין לאומיות.

ברצוני להזכיר לחברי הועדה, כי בחוק מבקר

המדינה כתוב שכל אגודה שקבלה פעם הלואה מטו"מ מטעם הממשלה, תעמוד במילא תחת ביקורתה הכספית של זו; לא כל שכן, אגודה שקבלה תמיכות גדולות ותפקידיים כה חשובים.

א. הכרמלי: לדעתי צריך המוסד הזה לעמוד מעל לכל חשבונות

מדיניים ולשמם כעין מוסד עליון של חסד. לממשלות

מגמות מלחמתיות, כיבושיות וכד'. על כן, אין לאפשר לממשלה פיקוח על מוסד

אשר צריך להיות הומניטרי גרידא. אלא, שנכסיו זכולים להיות תחת ביקורת

א. הכרמלי:

מבקר המדינה. אני חושב כי זו היתה גם כוונתם של היועצים המשפטיים.

י. גיל: אני הייתי רוצה להציע ניסוח לסעיף 2(א) בו

ניתן כבוד לאגודה: אגודת סגן דוד אדום בארץ

ישראל, אשר פעלה במשך עשרים השנים האחרונות בארץ, מתאשרת בזה בשם "סגן דוד אדום/בישראל" - להלן "האגודה". אני חושב כי אין לעניין זה מניעה מבחינה משפטית.

ח. למדן: בסעיף 8 מזכירים את האיגוד הארצי של סגן דוד

אדום לעזרה מהירה בארץ ישראל. אני מצאת שבפירושים

יש מקום לבאר כי האירגון הארצי של אגודות סגן דוד אדום לעזרה מהירה

בארץ ישראל, הוא אירגון הפועל זה עשרים שנה במתן עזרה מהירה לתושבי

ארץ ישראל.

הרב א.ח. שאג: דלברי ההסבר אינם חלק בלתי נפרד מן החוק, כך

שלאחר קבלתו, איש לא ידע את אשר רשמנו שם.

למר גיל אני רוצה לומר / כי אני רואה צורך במתן אפשרות לכנסת לבקר

את תעודות האגודה. אם דבר זה לא יוזכר בחוק, לא תהיה לנו אפשרות של

לביקורת. ביקורתו של מבקר המדינה אינה מצטמצמת בשטח הכספי בלבד.

ברצוני לשאול את כל הנציגים היושבים כאן, באם

נוהגות שאר הארצות להטיל פיקוח על אגודות הצלב האדום.

י. וויינס: ביחס לביקורת, עלי לחזור ולהדגיש כי עיקר הקושי

בחקיקת חוק בשביל אגודה כזו, הוא במציאת שביל

הזהב בין הטלת פיקוח ממסלתי ובין שמירה על האופי ההתנדבותי ברוח המסירות

האופצינית לאגודות כאלה. לפיכך היו דברי חבר הכנסת הכרמלי נכונים ביותר.

אני חושב כי יתקבל רושם רק כלפי חוץ, אם אנו נחליט על הטלת פיקוח ממסלתי

על האגודה; אילו רצינו לעשות זאת, היה אפשר לוותר על אישור התקנון וכד'.

אני סבור כי כרי שחוק זה ישמש את מטרתו, אסור לנו לכתוב שהאגודה תמצא

תחת פיקוח הממשלה. מאידך אסור לנו לסחוק את סעיף משנה (ד) בדבר ביקורתו

של מבקר המדינה. עלי לציין כי בסעיף (ה), פיסקה 7, של חוק מבקר המדינה

מדובר בפירוש על ביקורת כספית בלבד.

עלי לומר לחבר הכנסת גיל, כי לא נוכל אלא לרשום

כי הגוף אשר היה קיים עד כה חדל להתקיים היות ואנו קובעים לו תפקידי

מעבר. לחברת הכנסת למדן עלי לומר, כי לא יכולתי למצוא להצעתה נוסח

אשר יתאים לחוק ולא יתקבל כבטריסטיתקה.

ח. למדן: אני חושבת כי מורגש אפילו חסרון בדבר, היות ומזכירים כאן גוף אשר איש אינו יודע מה תפקידו וכן לא ניתן הסבר לכך.

י. וויינס: אם החברים עומדים על כך, אפשר לכתוב "האירגון הקיים" ולכתוב בפירושיהם כי "האירגון הקיים" פירושו אירגון סגן דוד אדום בארץ ישראל. כן נרשום להבא במקום "האירגון הארצי" - "האירגון הקיים".

ח. למדן: אני חושבת כי לא די לומר: "האירגון הקיים", כי אם יש צורך להוסיף שאירגון זה הוא אירגון מתנדבי סגן דוד אדום המתקיים משנה זו וזו.

י. וויינס: עלי לומר לגב' למדן כי בחוק אנו חייבים לדייק. אם צמצא נאמר שהאירגון הארצי של אגודות סגן דוד אדום לעזרה מהירה בארץ ישראל קיים עשרים שנה - יהיה בזה לא אמת בלבד. בתחילה קמה אגודה אחת, אחרי כן עוד כמה ולבסוף הן התארגנו; אינני יודע כמה זמן תהליך זה נמשך. אם כן יש שתי הצעות עליהן עלינו להחליט: להשאיר את הנוסח כמו שהוא, או להוסיף "האירגון הקיים".

הי"ר א. רקנטי: אני מעמיד להצבעה את הצעת היועץ המשפטי לכתוב בחוק "האירגון הקיים", ולהבא בפירושים סי הוא אירגון זה.

ה צ ב ע ה .

הצעה נתקבלה.

הישיבה ננעלה בשעה 11.15